

## Список використаних джерел та літератури

1. Про державну статистику [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2614-ХІІ [редакція від 19 квіт. 2014 р.]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>. – Назва з екрану.
2. Про інформацію [Електронний ресурс] : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-ХІІ [редакція від 2 берез. 2014 р.]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Дата перегляду: 2 березня 2014 р.
3. Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших підприємств, установ та організацій, із зазначенням строків зберігання документів. – Київ, 1998. – 256 с.
4. Перелік типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів. – Київ, 2012. – 286 с.
5. Перечень документов Центрального статистического управления СССР и подведомственных ему учреждений, организаций и предприятий с указанием сроков хранения документов. – М., 1986. – 263 с.
6. Методические рекомендации по отбору на государственное хранение статистической отчетности сельских, районных, городских, областных учреждений, организаций и предприятий. Перечень видов статистической отчетности, подлежащей приему на хранение в госархивы областей, гг. Киева и Севастополя и в госрайгосархивы / Глав. архив. упр. при Совете Министров УССР. – Киев, 1989. – 95 с.
7. Методичні рекомендації про проведення комплексної експертизи цінності документів з повторюваною інформацією установ і організацій, які діяли і діють на території Української РСР у післявоєнний період. Примірний перелік дублетних документів тимчасового зберігання, що виділяються для знищення з фондів, які знаходяться на державному зберіганні / Голов. архів. упр. при Раді Міністрів УРСР. – Київ, 1990. – 59 с.
8. *Костенко И. А.* Экспертиза ценности статистической документации как составной части Национального архивного фонда Украины [Электронный ресурс] / И. А. Костенко. – Режим доступа: <http://dn.archives.gov.ua/articles/stat11.htm>. – Загл. с экрана.

**Віталій Галатир, Юрій Олійник**

### **ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСЕРЕДОК НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ У 2012–2014 рр.**

Загалом, наукове дослідження є процесом вивчення певного явища за допомогою наукових методів, яке має на меті встановлення закономірностей його виникнення, розвитку і перетворення в інтересах раціонального використання у практичній діяльності людей. На Хмельниччині одним із

осередків історичних наукових досліджень є Державний архів Хмельницької області. Цей вид роботи спрямований на популяризацію історичної спадщини регіону, залучення до нього провідних науковців, краєзнавців, громадськості. Архів проводить наукові дослідження у декількох напрямках: 1) історія та актуальні проблеми архівної справи; 2) період Української держави 1918 р.; 3) період Другої світової війни; 4) релігійна проблематика; 5) визначні особистості; 6) краєзнавча проблематика.

У першому напрямку підготовлено дослідження з історії створення та функціонування архівної галузі Хмельниччини в ХХ–ХХІ ст. [1], огляд розвитку, діяльності обласного архіву та місцевих архівних установ [2], з'ясовано проблеми, що потребують вирішення у галузі [3].

В другому – проведено дослідження законодавчої бази, якою керувалися місцеві органи державної влади в процесі становлення в квітні–грудні 1918 р. [4], діяльності місцевих адміністрацій в соціально-економічній та суспільно-політичній сферах Правобережної України [5], процесу їх формування [6].

У третьому – досліджено нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі «Волинь-Поділля» [7], злочинну політику гітлерівських загарбників на території регіону, збитки, завдані населенню та господарству, визволення краю [8], події воєнного лихоліття на Хмельниччині та вклад подолян у відбудову краю [9], діяльність підпільного руху на Чемеровеччині та Проскурівщині [10], фольклор у Кам'янець-Подільській області в 1941–1945 рр. [11].

В четвертому – висвітлено внутрішнє життя римо-католицької церкви в Україні за антицерковної партійно-державної політики та відносини між римо-католицькою церквою і владою у середині 1940–1960-х рр. [12].

У п'ятому – досліджено епістолярну спадщину культурно-освітнього та державного діяча, ректора Кам'янець-Подільського державного українського університету І. Огієнка [13].

У шостому напрямку підготовлено краєзнавчі дослідження із історії сіл Залісці, Зайчики, Постолівка, та проблематики створення центру Мархоцькознавства [14], історії Краси́лівщини [15].

Наукові дослідження в архіві здійснюються у різних формах: підготовка та видання науково-довідкової літератури, популяризація історії шляхом підготовки та виступів на радіо- та телепередачах, написання наукових статей, проведення наукових конференцій, надання консультацій, відгуків та рецензій на наукові роботи.

Загалом протягом вказаного періоду вдалося підготувати 22 наукових, документальних, інформаційних, довідкових видання. Наукові напрацювання архівістів втілились у 63 наукових статтях, частина з яких опублікована в збірниках матеріалів конференцій, періодичних та фахових виданнях.

Складовою наукової роботи є науково-організаційна діяльність – підготовка та проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів.

Ці заходи сприяють апробації результатів наукових досліджень, вирішенню актуальних проблем, залученню до каналів масової та наукової комунікації архівної інформації. Архівісти активізують співпрацю з науковими установами, органами державної влади, громадськими організаціями, музеями щодо проведення спільних заходів з історичних досліджень.

У 2012–2014 рр. архів виступив організатором та співорганізатором 14 наукових форумів з Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка, Хмельницьким університетом управління та права, Хмельницьким інститутом МАУП, Хмельницьким інститутом післядипломної освіти та ін. В цілому працівники установи взяли участь у роботі 40 наукових конференцій та в засіданнях 12 «круглих столів». Науковці архіву є членами Національної спілки краєзнавців України, що дає можливість долучитися до загальнодержавних та регіональних програм дослідження і відродження історичної, духовної та культурної спадщини українського народу. Працівники архіву рецензують наукові роботи. У вказаний період було прорецензовано 15 студентських робіт та методичних рекомендацій, надано 8 консультацій. Загалом, наукові дослідження архівістів базуються на принципах історизму, об'єктивності, всебічності, системного підходу до розвитку суспільних процесів і соціальних структур.

Таким чином, на Хмельниччині досить потужним осередком історичних наукових досліджень є Державний архів Хмельницької області. Ним дослідження здійснюються у 6 напрямках та у декількох формах. У перспективному плані наукової роботи архіву передбачено підготовку нових збірників документів, фотоальбомів, довідкових видань, статей, в які увійдуть документи, що відображають самобутню історію Подільського регіону та України.

### **Список використаних джерел та літератури**

1. Архівна справа на Хмельниччині : зб. док., матеріалів і світлин / редкол.: Баженов Л. В., Байдич В. Г., Завальнюк О. М. [та ін.]. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2012. – 416 с.

2. Архівні установи Хмельниччини : інформ.-довідкове вид. / упоряд.: Байдич В. [та ін.]. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2012. – 64 с.

3. Сучасні засоби збереження документів та нові методологічні підходи до наукових досліджень і застосування документів Національного архівного фонду України : наук. зб. за підсумками Всеукр. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський, 2012. – 388 с.

4. Законодавча база процесу становлення місцевих органів державної влади доби Гетьманату П. Скоропадського : зб. док. і матеріалів / [упоряд.: Галатир В. В., Олійник Ю. В.]. – Хмельницький : Держархів Хмельниц. обл., 2013. – 156 с.

5. Діяльність місцевих органів державної влади на Правобережжі у добу Гетьманату Павла Скоропадського : зб. док., матеріалів та світлин / [упоряд.: Галатир В. В., Олійник Ю. В., Павлунішена Т. Д.]. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – 310 с.

6. *Галатир В.* Формування та функціонування місцевих органів державної влади в Правобережній Україні у період Гетьманату П. Скоропадського : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Галатир Віталій Вікторович ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2014. – 20 с.

7. *Олійник Ю.* Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі «Волинь-Поділля» (1941–1944 рр.) / Ю. Олійник, О. Завальнюк. – Хмельницький : Поліграфіст-2, 2012. – 320 с.

8. Хмельниччина в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.) або Поділля очима солдатів вермахту / упоряд.: Олійник Ю. В., Галатир В. В., Павлунішена Т. Д. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. – 116 с.

9. Подоляни в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.): зб. документів, матеріалів та світлин / [упоряд.: Байдич В. Г., Завальнюк О. М., та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. – 492 с.

10. Війна очима Проскурівського підпільника : щоденник Карла Кошарського / [упоряд.: О. М. Завальнюк, Ю. В. Олійник, В. В. Галатир та ін.]. – Хмельницький : Держ. архів Хмельниц. обл., 2013. – 80 с.; Війна очима Чемеровецького підпільника: щоденник Йосипа Протоцького / [упоряд. О. М. Завальнюк, Ю. В. Олійник, В. В. Галатир та ін.]. – Хмельницький : Держархів Хмельниц. обл., 2013. – 87 с.

11. Фольклор періоду Великої Вітчизняної війни (Кам'янець-Подільська область) : збірник / [упоряд.: Олійник Ю. В., Олійник В. В.]. – Хмельницький : Держархів Хмельниц. обл., 2014. – 116 с.

12. *Байдич В.* В боротьбі за віру: римо-католицька церква в Україні (середина 1940-х – перша половина 1960-х рр.) : монографія / В. Байдич. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2014. – 423 с.

13. Листування Івана Огієнка (1909–1921) / упоряд. та автор передм. В. Р. Адамський. – Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2014. – 687 с.

14. *Захар'єв В.* Зайчики і Постолівка на Збручі: через минуле до сучасності / В. Захар'єв, В. Моздир. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2014. – 60 с.; *Захар'єв В.* Залісці: основні віхи біографії. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2013. – 56 с.; Наукові записки Мархоцькознавства. Т. 5 / упоряд. В. Захар'єв. – Хмельницький : ФОП Цюпак А. А., 2013. – 204 с.

15. Красилівщина краєзнавча: минуле, сучасне, майбутнє, (м. Красилів) / [редкол.: Байдич В. Г., Романюк М. Ф., Савченко Г. В. та ін.]. – Хмельницький : ПП Мельник, 2013. – 336 с.

Юрій Ганжуров

## ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ІСТОРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ПУБЛІКАЦІЇ

Проблема підготовки історичних документів до друку в сучасний період розбудови української державності актуалізується необхідністю обґрунтування наукових засад і прикладних аспектів цього виду публікаційної діяльності з урахуванням міжнародного досвіду, змін, що